

“Awakenings: Preparing for the High Holy Days”

Texts for the lecture by prof. Melila Hellner-Eshed at the
Opening of the Academic Year 2011-2012
of the Levisson Institute, Amsterdam 21 August 2011

Man, why are you asleep?
wake up and call [to God] in supplications *tachanunim*
Pour out your conversation, seek forgiveness
from the Lord of Lords
Anonymous piyut

Teshuva - Re-turning

Zohar vol. III 69b-70a

Rabbi Yehudah opened, “A *song of ascents*. *From the depths I call You, YHVH* (Psalms 130:1). We have learned: When the blessed Holy One created the world, He wanted to create a human being. He consulted the Torah, who said before Him, ‘You want to create this human? He is bound to sin against You and provoke You. If You treat him as he deserves, the world cannot survive, and certainly not humanity.’

“He replied, ‘Is it for nothing that I am called *A compassionate and gracious God, slow to anger* (Exodus 34:6)?’¹

“So before creating the world, the blessed Holy One created *teshuvah*. He said to *teshuvah*, ‘I want to create a human in the world, on condition that when they return to you from their sins you will be prepared to forgive their sins and grant them atonement.’²

“So at every moment *teshuvah* is available to people, and when they repent of their sins, this *teshuvah* returns to the blessed Holy One and makes atonement for all. Judgments are all subdued and assuaged, and the person is purified of his sin. When is he purified of his sin? When he enters this *teshuvah* fittingly.”

Rabbi Yitshak said, “If he returns to the supernal King and offers his prayer from the depth of his heart, as is written: *From the depths I call You, YHVH*.”³

Rabbi Abba said, “*From the depths*—there is a hidden place above, depth of the well, from which streams and springs issue in every direction. That deepest depth is called *Teshuvah*, and one who wishes to be purified of his sins must call to the blessed Holy One through this, as is written: *From the depths I call You YHVH*.”⁴

¹ **He consulted the Torah...** Whose existence preceded the world. On God consulting the Torah before creating the human being, see *Pirquei de-Rabbi Eli’ezer* 11; *Tanhuma, Pequdei* 3.

² **before creating the world, the blessed Holy One created *teshuvah*...** *Teshuvah* means “return, turning back to God, repentance.” Without the opportunity of *teshuvah*, humanity would be subject to strict Judgment and the world would be doomed, so its creation preceded the world. See *Bereshit Rabbah* 1:4; BT *Pesahim* 54a.

³ **If he returns to the supernal King...** To *Tif’eret*, known as *YHVH*, who is named in the verse from Psalms.

⁴ ***From the depths*—there is a hidden place above...** According to Rabbi Abba, *the depths* mentioned in this verse do not refer primarily to the depths of the human heart or the depths of despair, but rather

“It has been taught: When a person sinned, he would bring his offering upon the altar and the priest would seek atonement for him and pray for him. Then Compassion was aroused, judgments were assuaged, and *Teshuvah* poured blessings through gushing springs; all the lamps were blessed as one, and the person was purified of his sin.⁵

Maimonides, Laws of Repentance, Chapter 1

1. If a person transgresses any of the mitzvot of the Torah whether willingly or inadvertently – when he repents and returns from his sin, he must confess before God, blessed be He, as it is said: “If a man or a woman commit any of the sins of man...they must confess the sin that they have done” (Numbers 5:6-7) – this refers to a verbal confession. This confession is a positive commandment.

2. How does one confess? He says: “Please HaShem – I have sinned, transgressed and acted criminally before you and have done such and such. Behold I regret and am embarrassed from my actions, and I will never return to do this thing again.” This is the essence of the confession. Whoever confesses profusely and elaborates on these matters is worthy of praise!

Confession

My sin I acknowledged to You and my iniquity I did not conceal. I said, “I will confess my transgressions to YHVH,” and You forgave the guilt of my sin. Selah.
(Psalms 32:5)

Rabbi Hiyya and Rabbi Yose were walking on the road. As they were going along, Rabbi Yose said to Rabbi Hiyya, “Let us engage in words of the Ancient of Days.”⁶...

Rabbi Hiyya opened, saying, “*My sin I acknowledged to You and my iniquity I did not conceal...* (Psalms 32:5). *My sin I acknowledged to You*—from here we learn that anyone who conceals his sins and does not declare them before the Holy King, pleading for mercy on them, is not allowed to open the door of *teshuvah*, because he is ashamed before Him.

But if he declares them, the blessed Holy One has pity upon him, and Compassion overwhelms Judgment. All the more so if he weeps, for all shut doors are then opened and his prayer is accepted.⁷

“So declaring one’s sins brings glory to the King, enabling Compassion to overwhelm Judgment. ...

to the cosmic depth, *Binah*. From Her, the streams of emanation flow. She is known as *Teshuvah* (Return), since all emerges from Her and ultimately returns to Her. Human *teshuvah* should be focused on this deep realm. From this depth, one should seek to draw forth the divine stream: *From the depths* [in which You are] *I call You* [forth].

⁵ **When a person sinned...** When the Temple still stood in Jerusalem. The sacrificial offering and the priestly prayer stimulated the flow from *Binah* (known as *Teshuvah*), which brought blessing to the sefirotic lamps and purified the human sinner.

⁶ **words of the Ancient of Days** Secrets of Torah, which are referred to in BT *Pesahim* 119a as “things hidden by the Ancient of Days.”...and in Kabbalah refers specifically to *Keter*, the primordial *sefirah*.

⁷ ***My sin I acknowledged...*** On the need to confess and specify one’s sins, see *Tosefta Yoma* 4:14; JT *Yoma* 8:9, 45c; BT *Yoma* 86b; *Zohar* 2:41a (*Piq*); 3:195a–b, 231a. On opposition to declaring one’s sins, see BT *Berakhot* 34b, *Sotah* 7b; *Zohar* 2:186a.

see BT *Berakhot* 32b, in the name of Rabbi El’azar: “Since the day the Temple was destroyed, the gates of prayer have been locked.... Yet even though the gates of prayer have been locked, the gates of

“This verse is totally difficult. It is redundant, because *I will confess my transgressions* (Psalms 32:5) suffices; why *My sin I acknowledged to You* (ibid.) , and then *I will confess my transgressions to YHVH*? Furthermore, *I will confess my transgressions to YHVH*—the verse should read *to You*.⁸

“However, David uttered all his words by the Holy Spirit, and he spoke to the Kingdom of Heaven, for She is the agent from those below to those above, and from those above to those below. Whoever seeks the King informs Her first, so *My sin I acknowledged to You*.⁹

“*And my iniquity I did not conceal* (Psalms 32:5)—from Righteous One of the world.¹⁰

“*I said, ‘I will confess my transgressions to YHVH’* (ibid.)—the Holy King who possesses all peace. And the peace that one should bring before Him is by conveyed by confession, for peace offerings are brought with confession, as is written: על זבח תודת שלמי (al zevah todah shelamav), with his confession peace sacrifice (Leviticus 7:13).¹¹

“*And You forgave the guilt of my sin. Selah* (Psalms 32:5)—high above, the place where the Holy Ancient One abides. Thus this verse is linked to all.¹²

“Similarly, one who brings his plea to the King should unify His Holy Name by aspiration, binding all as one, and in that bond his plea will appear.”¹³

Rabbi Yose said, “Who is wise enough to bring his plea like King David, who guards the gate of the King?”¹⁴

Rabbi Hiyya replied, “Certainly! That is why Torah teaches us the ways of [20b] the Holy King, so that we may know how to follow Him, as is written: *After YHVH your God shall you go...* (Deuteronomy 13:5).”

⁸ **This verse is totally difficult...** Not only is it redundant, but it begins by addressing God directly in the second person (*to You*) and then switches to an indirect wording (*to YHVH*).

⁹ **David uttered all his words by the Holy Spirit...** King David, the Psalmist, was inspired, and he began this verse by directly addressing *Malkhut* (Kingdom), the last and most accessible of the *sefirot*, who conveys Israel’s prayer from below to above and channels the divine flow of blessing from heaven to earth. On *Malkhut* (or *Shekhinah*) as the agent, see *Zohar* 2:51a.

¹⁰ **from Righteous One of the world** Namely, *Yesod*, the next higher rung. On *Yesod* as Righteous One.

¹¹ **to YHVH—the Holy King who possesses all peace...** Namely, *Tiferet* (above *Yesod*), who harmonizes the polar opposites *Hesed* and *Gevurah*, thereby mitigating harsh Judgment and bringing peace. By confessing one’s sins, a person contributes to such peace.

The full verse in Leviticus reads: *With cakes of leavened bread he shall bring forward his offering* על זבח תודת שלמי (al zevah todah shelamav), with his thanksgiving sacrifice of well-being [or: his thanksgiving peace sacrifice]. Rabbi Hiyya interprets *todah shelamav*, his thanksgiving peace (sacrifice), as indicating that peace offerings are brought with אודה (oda’ah), “confession.”

On *todah* as implying confession, see above.

¹² **high above...** A high sefirotic realm, where *Keter* (known as the Holy Ancient One) abides. *Keter* is pure Compassion, forgiving sin. Thus the verse spans the divine spectrum from *Malkhut* to *Keter*.

The word *You* in this verse may allude to *Hokhmah*, in which *Keter* abides.

¹³ **unify His Holy Name...** Through pure intention, one can unify the *sefirot*, which are all symbolized by the letters of the Name *YHVH*. See above, note 27.

¹⁴ **King David...** Who is linked with (and often symbolizes) *Shekhinah*, the gateway of the *sefirot*.

The Precious Stone

Zohar Vol.II, Tezaveh, 184a-b (Translated by Daniel Matt)

“... When Israel below arouse the shofar, the sound issuing from it strikes the air, splitting firmaments until it rises to that mighty rock covering the moon. ...Then that sound persists and removes Judgment.

Once Compassion has been aroused below, so too above, another, supernal shofar is aroused, emitting a sound that is Compassion; and sound meets sound, Compassion meets Compassion. By arousal below, there is similarly arousal above.¹⁵

“Now, you might say, ‘How can a sound below or an arousal below arouse similarly?’ Come and see: The lower world is always poised to receive and is called ‘precious stone.’ And the upper world gives to Her only according to Her state of being. ..Thus, just as this lower world is aroused, so She draws from above.

Therefore Israel hastens to arouse a sound through the shofar—mystery of Compassion, comprised of fire, water, and air, becoming one.

Ascending, it strikes this precious stone, which is imbued with the colors of that sound. Then, according to Her appearance, so She draws from above.¹⁶

“Once She is arrayed by this sound, Compassion issues from above and settles upon Her, and She is encompassed from below and above. Then the Other Side is confounded: he looks and sees the radiant face and his power weakens and he cannot accuse. And this precious stone displays radiance in every direction, radiance below and radiance above.¹⁷

“When does She display radiance above? You must say, on Yom Kippur. When Yom Kippur arrives and this precious stone is illumined by radiance above, drawn by radiance below,

¹⁵ **Why?...** Why is the demonic force empowered? This is all part of the divine plan, stimulating Israel to act and repent. When they blow the shofar on Rosh Hashanah, its sound pierces all the firmaments and reaches the demonic power (“that mighty rock”) that obscures the light of *Shekhinah*. Israel’s sincere devotion arouses Compassion, and the Other Side is confounded. The earthly shofar stimulates the sefirotic shofar (*Binah*), which emits Compassion (*Tif’eret*), also known as קול (*qol*), “voice, sound.”

¹⁶ **just as this lower world is aroused...** As *Shekhinah* is aroused by Israel below, so She draws the sefirotic flow from above. The sound (or voice) of the shofar corresponds to the divine voice of *Tif’eret* (Compassion), which includes all three qualities of *Hesed*, *Gevurah*, and *Tif’eret* (symbolized respectively by water, fire, and air). As the sound of the earthly shofar ascends, it strikes the precious stone of *Shekhinah*.

¹⁷ **Once She is arrayed...** Once *Shekhinah* is prepared and arrayed by the sound of the earthly shofar, the Compassion of *Tif’eret* issues from the divine shofar (*Binah*) and reaches Her. Thus She is encompassed from the earthly sound below and the divine energy above. On.

**בְּן אָדָם, מִה לֵךְ נִרְדָּם, קוֹם קְרָא בְּתַחֲנוּנִים.
שִׁפְךָ שִׁיחָה, דָּרַשׁ סְלִיחָה, מֵאֲדוֹן הָאֲדוֹנִים.**

**רְחֵץ וְטָהַר, וְאַל תֵּאָחֵר, בְּטָרְם יָמִים פּוֹנִים.
וּמְהֵרָה, רוּץ לְעִזְרָה, לְפָנַי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים.**

תשובה

זוהר חלק ג סט ע"ב - ע ע"א
רבי יהודה פתח: 'שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְמָקִים קְרָאתִיךָ יְהוָה'.
שנינו, בשעה שברא הקב"ה את העולם, ביקש לברוא אדם, נמלך בתורה. אמרה לפניו: מבקש אתה לברוא אדם זה, עתיד הוא לחטוא לפניך. עתיד הוא להרגיזך. אם תעשה לו כמעשיו לא יכול העולם לעמוד לפניך, כל שכן אותו אדם. אמר לה: וכי לחינם נקרא אני אל רחום וחנון ארך אפים? וטרם שברא הקב"ה את העולם ברא תשובה.
אמר לה לתשובה: מבקש אני לברוא אדם בעולם, על מנת שכאשר ישוּבו אליך מחטאיהם שתהיי עתידה להניח חטאיהם ולכפר עליהם. ובכל שעה ושעה תשובה מזומנת אצל בני האדם, וכאשר בני האדם שבים מחטאיהם, תשובה זו שבה אצל הקב"ה והוא מכפר על הכל, ודינים נכפים ומתמתקים כולם וכן אדם נטהר מחטאו.
אימתי נטהר אדם מחטאו? בשעה שנכנס בתשובה זו כראוי.
ר' יצחק אמר: ששב מלפני המלך העליון ומתפלל תפילתו מעומק הלב, זהו שכתוב: 'ממעמקים קראתיך יי'.'
ר' אבא אמר: 'ממעמקים קראתיך יי' – מקום גנוז הוא למעלה והוא עומק הבאר ומזה יוצאים נחלים ומבועים לכל עבר, ואותה עומק העמקים נקראת תשובה. ומי שמבקש לשוב ולהטהר מחטאיו, בעומק זה צריך [הוא] לקרוא לקב"ה, זהו שכתוב 'ממעמקים קראתיך יי'.
שנויה: בשעה שאדם חוטא לפני קונו ומקריב קרבן על המזבח וכוהן מכפר עליו ומבקש בקשתו עליו, מתעוררים רחמים, ודינים מתמתקים, ותשובה מריקה ברכות במבועים המושכים ויוצאים ומתברכים כל המאורות כאחד, ואדם נטהר מחטאו.

רמב"ם, הלכות תשובה פרק א

א כָּל הַמַּצּוֹת שֶׁבְּתוֹרָה, בֵּין עֲשֵׂה בֵּין לֹא תַעֲשֶׂה--אִם עֵבֶר אָדָם עַל אַחַת מֵהֶן, בֵּין בְּזָדוֹן בֵּין בְּשִׁגְגָה--כִּשְׂעִיעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה וְיָשׁוּב מִחֻטְאוֹ, חָיֵב לְהִתְנַדָּוֹת לְפָנַי הָאֵל בְּרוּךְ הוּא: שֶׁנֶּאֱמַר "אִישׁ אוֹ-אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל-חַטֹּאת הָאֲדָם . . . וְהִתְנַדְּוּ, אֶת-חַטְאֵתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ (במדבר ה, ו-ז) זֶה וְדוּי דְּבָרִים. וְדוּי זֶה מְצֻוֹת עֲשֵׂה.

ב כִּיצַד מִתְנַדָּה--אוֹמֵר אֲנִי ה' חַטְאֵתִי עֵוִיתִי פִּשְׁעֵתִי לִפְנֵיךָ, וְעֲשִׂיתִי כֶּךָ וְכָךְ, וְהָרִי נַחֲמֵתִי וּבִשְׁתִּי בְּמַעֲשֵׂי, וְלַעֲוֹלָם אֵינִי חוֹזֵר לְדַבֵּר זֶה. זֶה הוּא עֵיקְרוֹ שֶׁלּוֹדוּי; וְכָל הַמְרָבָה לְהִתְנַדָּוֹת וְלִהְיֶיךָ בְּעֵנָן זֶה, הָרִי זֶה מְשַׁבַּח.

וידוי

זוהר חלק ג', כ ע"א

ר' חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך.
עד שהיו הולכים אמר ר' יוסי לר' חייא: נשתדל בדברי התורה, בדברי עתיק יומין.
פתח ר' חייא ואמר: 'חַטְאֵתִי אוֹדִיעֵךְ וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי אִמְרָתִי אוֹדָה עָלַי כִּשְׂעִי לִיהוָה וְאַתָּה נִשְׂאֵת עוֹן חַטְאֵתִי סְלָה' (תהלים לב).
מכאן למדנו שכל אדם המכסה חטאיו ולא מפרש/פורש אותם בפני המלך הקדוש ומבקש עליהם רחמים, אין נותנים לו לפתוח פתח תשובה, מכיון שהוא מתבייש (ני"א מכסה) ממנו. ואם הוא פורש אותם לפני הקדוש ברוך הוא, הקב"ה חס עליו ויתגברו רחמים על הדין. וכל שכן אם הוא בוכה. שהרי כל פתחים סתומים הוא פותח, ומתקבלת תפילתו. ועל זה פרישת/וידוי חטאיו – כבוד

המלך הוא, להגביר הרחמים על הדין. ועל זה כתוב **'זבח תודה יכבדנני'** (תהלים ג). מהו **'כבדנני'**? שני כיבודים הם – אחד למעלה ואחד למטה, אחד בעולם הזה ואחד בעולם הבא. פסוק זה קשה בכל, בריבוי מילים, שהרי **'אודה עלי פשעי'** מספיק! מהו **'חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי'** ולאחר מכן **'אודה עלי פשעי לה'**? ועוד, שהרי **'אודה עלי פשעי לה'** – [אודה] לך צריך להיות!?

אלא, דוד כל דבריו ברוח הקודש אמרם. ולמלכות השמים אמר, מכיון שהיא שליחה מתחתונים לעליונים ומעליונים לתחתונים, ומי שמבקש את המלך, לה מודיע בראשונה. ועל זה **'חטאתי אודיעך'** (למלכות השמים נאמר).

'ועוני לא כסיתי' – מצדיקו של עולם.

'אמרת אודה עלי פשעי לה' – זה המלך הקדוש שהשלוש כולו שלו, ושלוש שמבקש אדם להעלות לפניו – בהודאה, שהרי שלמים כך קרבים בהודאה. שכתוב: **'על זבח תודה שלמינו'** (ויקרא ז).

'ואתה נשאת עון חטאתי סלה' – זה למעלה למעלה, מקום בו שורה העתיק הקדוש. על כן פסוק זה אוהז בכל. כך מי שיבקש בקשתו למלך, צריך לייחד את השם הקדוש ברצונו ממטה למעלה וממעלה למטה ולקשור הכל בקשר אחד ובאותו הקשר נמצא רצונו. אמר ר' יוסי: מי הוא חכם לבקש בקשתו כדוד המלך, שהוא היה שומר פתח המלך!?

אמר לו ר' חייא: ודאי כך הוא, ועל זה התורה מלמדת אותנו דרכי המלך הקדוש, כדי שנדע ללכת אחריו, כמו שכתוב: **'אחרי ה' אלהיכם תלכו וגו'** (דברים יג).

האבן הטובה

זוהר ח"ב קפד א-ב

כאשר מתעוררים ישראל למטה בשופר, אותו הקול היוצא משופר בוטש באויר ובוקע רקיעים עד שעולה אל אותו הסלע החזק (נ"א סטרא אחרא) המכסה את הלבנה. משגיח ומוצא התעוררות הרחמים. אז אותו העולה ועומד למעלה מתערבב. אז אותו הקול עומד, ועובר אותו הדין, וכיון שלמטה התעוררו רחמים, כך גם למעלה, מתעורר שופר אחר עליון ומוציא קול שהוא רחמים, ונפגשים קול בקול, רחמים ברחמים, והתעוררות של מטה מתעורר כך גם למעלה.

ואם תאמר, איך יכול קול שלמטה או התעוררות שלמטה לעורר כך?! בוא וראה, עולם תחתון עומד לקבל תמיד, והוא נקרא אבן טובה, והעולם העליון לא נותן לה אלא כגוון שהיא עומדת... כך גם העולם התחתון הזה, כפי שהוא מתעטר כך הוא מושך מלמעלה. מפני כך מקדימים ישראל ומעוררים בשופר קול שהוא (סוד הרחמים) כלול באש ומים ורוח, ונעשה אחד, ועולה למעלה, ובוטש באותה אבן טובה, ונצבעת באותם גוונים של קול זה, ואז כמו שנראית כך מושכת מלמעלה.

וכיון שנתקנת באותו הקול, רחמים יוצאים מלמעלה ושורים עליה, ומתכללת ברחמים, ממטה ומלמעלה. ואז מתערבב הסטרא אחרא (מסתכל ורואה בהארץ הפנים) ונחלש כוחו ולא יכול לקטרג. והאבן הטובה הזו עומדת בהארץ פנים מכל צדדים, בהארה של מטה ובהארה של מעלה. אימתי עומדת בהארה של מעלה? הני אומר: ביום הכיפורים. וביום הכיפורים מאירה אותה אבן טובה בהארה של מעלה מתוך הארץ העולם הבא...